

TIENEN

Aankomst : 20u35

Vertrek : 20u50

Adres : Grimveld

Om de Tour compleet te maken stoppen we op de terugweg even aan de tumuli die de drie Tommen genoemd worden.

Haspengouw is een kerngebied van de tumuli-architectuur. Net zoals in Tienen staan in ook Gingelom drie aaneengesloten Gallo-Romeinse grafheuvels, hier in de volksmond Tommen genoemd. Ze zijn terug te vinden in de deelgemeente Vorsen en dateren uit de 2de eeuw na Chr. In één van hen (de middelste) werden waardevolle objecten gevonden. De Tommen liggen op de bewegwijzerde Tumuliroute (12 km.), een wandelroute in een wonderbaarlijk landschap die vertrekt vanuit het dorpscentrum van Montenaken.

De Drie Tommen zijn Gallo-Romeinse tumuli, tommen of grafheuvels te Grimde, in Tienen. De grafheuvels dateren waarschijnlijk van de 1e of 2e eeuw na Christus. Op 10 oktober 1892 werden ze onderzocht onder de leiding van baron Alfred de Loë. In de derde grafheuvel vond men een gouden staafje met de tekst MPRO BIVS BVR RVS op de zijden gegraveerd. De ontcijfering is heel gemakkelijk: M(arcus) Probius Burrus, d.i. Marcus Probius de Rosse. De tweede grafheuvel was leeg, maar in de eerste grafheuvel werden belangrijke vondsten gedaan.

TIENEN

Tienen (Frans: Tirlemont) is een plaats en stad in de provincie Vlaams-Brabant in België. De stad telt ruim 32.000 inwoners en ligt op een hoogte van 40 meter.

Over de naam Tienen is zeer veel geschreven. Een mogelijke verklaring werd gegeven door plaatsnaamkundige dr. Paul Kempeneers. Hij vertrekt niet van de vorm thiunas, die zou voorkomen in het jaar 872 in een document uit de kanselarij van Karel de Kale. Hierin verklaarde de Franse vorst, dat de abdij van Saint-Germain-des-Prés te Parijs in het bezit was van een villa of klooster, gelegen in de pagus Haspengouw. In werkelijkheid staat in de tekst duidelijk thuinas. Bovendien is het schrift van het cartularium uit de 12de eeuw. Het in Parijs berustende origineel van 872 bevat het citaat niet. Tussen 872 en de 12de eeuw werd dus een falsum opgemaakt. Het origineel werd gekopieerd, maar met inlassing van bepaalde gedeelten. Ook wijkt de vorm thuinas volledig af van alle overgeleverde vormen.

*Tienen ligt in een gebied dat al heel vroeg deelgenomen heeft aan de Germaanse klankverschuiving. Daarom gaat Kempeneers uit van de reconstructie *deuniom. Deze vorm gaat terug op de persoonsnaam *deunios, die zoveel betekent als "de machtige, de vereerde". Deuniom is een afleiding van deze persoonsnaam, met de betekenis "bij de lieden van Deunios". Door Germaanse klankverschuiving werd de beginklank een T. De klinker ie van Tienen gaat klankwettig terug op een Westgermaanse eo (zoals in Teones) en verder op een Indo-Europese (IE) eu. De uitgang -iom verdoft in het Nederlands tot -en. Samengevat ging de evolutie mogelijk als volgt: IE *deuniom > Germaans *teonum > Nederlands Tienen.*

Om de stad Tienen te onderscheiden van andere gemeenten met dezelfde naam, werd Tienes uitgebreid met de Franse aanduiding le mont (wegens de Sint-Germeinsheuvel). Deze naam vinden we in 1157 als Tieneslemont. Hij beantwoordt aan het Latijnse Thenis Mons uit 1099. Hieruit ontwikkelde zich de Franse benaming Tirlemont.

De poëtische benaming Blanke Stad houdt verband met een prijs van 1000 fr. voor het saneren van arbeiderswoningen, vooral in Avendoren. Over deze prijs wordt gesproken in het stadsverslag van 1851. De naam Blanke Stad komt de eerste keer voor bij J.B. Nys als Tirlemont-la-Blanche in 1900 en als Blanke Stad in het stadsverslag van 1930.

Tienen ligt aan de Grote Gete of Tiense Gete. Deze rivier werd in 1525 bevaarbaar tot in de stad waardoor Zoutleeuw in deze periode sterk aan belang verloor.

De scheepvaart op de Gete was van korte duur: in totaal 60 jaar. Op 9 december 1517 verleende de jonge keizer Karel V de toestemming om de Grote Gete tot in Tienen bevaarbaar te maken. Rond Kerstmis 1525 vertrok het eerste schip uit Tienen, terwijl op 3 maart 1526 het eerste schip aankwam. De eerste zeeman, Hendrick Deprince, kreeg hiervoor van het stadsbestuur een beloning van 38 stuivers. De nieuwe vorm van welvaart werd met lede ogen door de stad Zoutleeuw aangezien. Bovendien stak de heer van Neerlinter stokken in de wielen. Het waren echter de godsdienstoorlogen die ervoor zorgden dat de Gete verzandde[3].

Na de Vrede van Münster (1648) keerde de rust terug. Op 11 augustus 1650 gaf Filips IV aan Tienen de toestemming om de Gete opnieuw te kanaliseren. De werken vorderden snel en in november 1651 kwam de eerste boot te Tienen aan. De gebeurtenis werd op 24 november gevierd in de herberg van Joos Lenaerts, de "Koning van Spanje". De heropleving van de scheepvaart duurde niet lang. Onder het regentschap van Juan van Oostenrijk (1656) viel de scheepvaart voorgoed stil. De plaats waar de schepen aankwamen, heette al in 1544 aende werff. Vooraleer de schippers deze Werf bereikten, passeerden ze 7 sluizen die de stad moest onderhouden. Het Pakhuis bevond zich in de Paardenbrugstraat op de Vetterie.

LEUVEN

In het oorspronkelijke idee van de Tour stond ook een stop in de mooie stad Leuven gepland. Leuven (Frans: Louvain) is een stad en gemeente in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Ze is de centraal gelegen hoofdstad van deze provincie en tevens de hoofdplaats van het bestuurlijke en gerechtelijke arrondissement Leuven. Leuven heeft een oppervlakte van 5663 ha en telt ruim 90.000 inwoners.

Leuven is onder meer bekend als de vestigingsplaats van de Katholieke Universiteit Leuven, de oudste universiteit in de Lage Landen, de multinational Anheuser-Busch InBev (historisch Brouwerij Artois, naderhand ook nog Interbrew en InBev geheten), de Boerenbond en het universitair ziekenhuis Gasthuisberg.

Vanwege de eeuwenlange aanwezigheid van zowel de brouwerij Artois als het studentenleven wordt Leuven ook wel de bierhoofdstad van Vlaanderen/België genoemd.

De naam Leuven wordt voor het eerst teruggevonden in het jaar 884 als Luvanium in de Annales Vedastini. De naam klimt op tot de prehistorische taal die in de regio gesproken werd vóór de germanisering (2e eeuw v.Chr.). In aansluiting bij Caesar mag men deze taal 'Belgisch' noemen. In het 'Belgisch' werden nederzettingnamen doorgaans met behulp van het suffix -iom, afgeleid van persoonsnamen. Leuven is daarvan een mooi voorbeeld. De naam klimt op tot Lubaniom, hetgeen afgeleid is van de persoonsnaam Lubanios die betekent "de geliefde". Deze is op zijn beurt afgeleid van de indo-europese wortel leubh-, "liefhebben".

De bijnamen van de Leuvenaars zijn Pietermannen en koeienschieters. De eerste naam verwijst naar de inwoners van de oudste parochie (Sint-Pieter) en de tweede bijnaam verwijst naar het historische feit van 1691 toen de inwoners van Leuven op een zekere nacht het vuur op verdachte gestalten openden. De Leuvenaars werden op dat moment belegerd door de Fransen en waren in de waan dat ze op vijandige soldaten schoten. De volgende morgen bleek echter dat ze een kudde koeien hadden beschoten.

De Leuvense vlag bestaat uit drie horizontale banden: rood, wit en rood. Volgens de legende zou dit verwijzen naar de slag tegen de Vikingen in 891. Arnulf van Karinthië bracht de Vikingen toen een verpletterende nederlaag toe. Tijdens de veldslag zou er zoveel bloed gevloeid zijn dat de twee oevers van de Dijle rood kleurden (de twee rode banden), waartussen de Dijle stroomde (de witte band). In werkelijkheid draagt de Leuvense vlag de kleuren van Neder-Lotharingen en is heraldisch niet ouder dan de 13e eeuw.

De wapenspreuk van Leuven luidt: "Loven boven, altijd God loven."

Geschiedenis:

Al in 130.000 v.Chr. waren er mensen aanwezig in de streek. Hiervan getuigen enkele afslagen van vuursteen, gevonden rond Leuven. De eerste vaste bewoning kwam er echter pas rond 3500 v.Chr.

Rond 160 v.Chr. leefden er twee stammen: de Nerviers en de Eburonen, de Nerviers ten westen en de Eburonen ten oosten van de Dijle. Ze bouwden hun nederzettingen vooral op de hoogten rond de Dijlevallei. Hun hutten waren van hout en leem, ze leefden van veeteelt en landbouw. Ook was er wol- en aardewerkproductie.

Toen Julius Caesar Gallië onderwierp, werden de Eburonen gedecimeerd maar niet uitgeroeid. De nieuwe bewoners waren de Tungri.

De Dijle werd de grens tussen de Civitas Nerviorum (ten westen) en de Civitas Tungrorum (ten oosten). Deze indeling werd later ook door de Kerk gebruikt. Dit had tot gevolg dat het Leuvense gewest lange tijd tot twee bisdommen (Kamerijk en Luik) behoorde. Uit opgravingen is gebleken dat rond 50 n.Chr. er bebouwing was in het centrum van het huidige

Leuven. De locatie van deze nederzetting - op het kruispunt van de weg Tienen-Elewijk en de Dijle - was zeer gunstig. Rond Leuven werden enkele Romeinse villa's gebouwd.

Na de invallen van de Germanen in de 3de eeuw was het inwonertal sterk verminderd.

In de 8ste eeuw werd de bevolking tot het christendom bekeerd. Hubertus van Luik is hier een belangrijke naam. De eerste kerken werden gesticht, zoals vermoedelijk ook de Sint-Pieterskerk in Leuven.

In 884 (of 891) werd ook voor de eerste keer de naam Lovanium of Loven vermeld. Voor deze naam zijn twee mogelijke verklaringen:

Loven: lo staat voor bos en ven voor moeras. Een mogelijke betekenis voor Leuven is dus een moeras in het bos.

Lovanium (ook: Luvanium) zou snel water betekenen, naar een snelstromend beekje ten zuiden van de huidige stad, waar de eerste bebouwing was geconcentreerd.

In 870 was Leuven de hoofdstad van een gelijknamig graafschap. Dat graafschap besloeg het gebied tussen de Demer en de Dijle en tussen de Wasbeek en de Lobeek. Leuven werd waarschijnlijk als hoofdplaats gekozen door zijn gunstige ligging aan de Dijle en heirbaan Boulogne-Keulen.

De eerst graaf van Leuven die in geschreven bronnen wordt vermeld was Lambert I van Leuven, achterkleinzoon van Reinier I (875-915), die tussen 910-915 markgraaf was in het koninkrijk Lotharingen. Via zijn huwelijk met Gerberga van Lotharingen, dochter van hertog Karel van Lotharingen, verwierf hij eveneens een graafschap in de Brabantgouw, het zogenaamde graafschap Brussel, gelegen tussen de Zenne en de Dijle.

In 1085-1086 werd een tweede graafschap (gesitueerd tussen de Dender en de Zenne) uit de Brabantgouw onder vorm van landgraafschap door de Duitse keizer Hendrik IV aan Hendrik III van Leuven in leen gegeven. Dit landgraafschap werd in 1183 tot hertogdom verheven, waardoor de institutionele grondslag van het hertogdom Brabant werd gelegd.

In 1106 had Godfried I van Leuven bovendien ook het hertogdom Neder-Lotharingen van de Duitse keizer in leen gekregen, waarin als ambtsleen het markgraafschap Antwerpen vervat zat. In 1190, meer bepaald op de landdag van Schwäbisch Hall, werd het hertogschap in Neder-Lotharingen echter alle gezag ontnomen. In ruil verkregen de graven van Leuven het recht om hertogelijk gezag uit te oefenen binnen hun eigen territoria. Dit wordt historiografisch als het ontstaan beschouwd van het hertogdom Brabant.

Rond 700 telt Leuven al enkele woonkernen. Vooral het huidige stadscentrum werd bewoond. Rond het jaar 1000 werden op andere delen van het grondgebied - langs de grote wegen - nederzettingen gesticht, bijna steeds met een kapel. Leuven telde ook een kleine groep vrije edelen.

Tot 1252 mochten er in die kapellen geen sacramenten toegediend worden, buiten hosties uitdelen. Ook mochten er geen begrafenissen gehouden worden. In 1252 werd Leuven tenslotte opgedeeld in vijf parochies.

De eerste graaf Lambert I gaf Leuven een nieuw aanblik. De oude burcht, die in 884 door de Noormannen veroverd is geweest, werd verplaatst naar een eiland in de Dijle. De eerste handel begon ook op te komen. Godfried I liet een nieuwe Sint-Pieterskerk bouwen, in Maasromaanse stijl. De kerk werd weldra de grootste uit de hele regio: het schip was 24 meter lang en 8 meter breed, de zijbeuken waren 4 meter breed. Later kwam hier een toren bij en een crypte. De kerk was een teken van de groeiende welvaart en bevolking.

Godfried probeerde het oosten van de stad wat dichter te bevolken, onder andere door de stichting van de Abdij van 't Park.

Het oudste stadsziekenhuis stond ook in Leuven. In 1080 stichtte Heryward het Sint-Pietersziekenhuis, waar armen een maaltijd en logies konden krijgen. In 1150 werd de eerste stenen omwalling gebouwd, ter vervanging van een aarden. Zo moest de handel en nijverheid bevorderd worden. Ze was 2750 meter lang.

Het bestuur ging ook vooruit. Tussen 1100 en 1130 trad het Leuvens recht in werking, dat door de graven van Leuven ook werd opgedrongen aan andere steden. Rond 1140 was er ook reeds een schepbank. Leuven was rond 1150 een echte stad geworden.

In 1055, 1130 en 1176 vonden in Leuven grote stadsbranden plaats.

Hoewel in 1267 Brussel de hoofdstad van het hertogdom werd, bleef Leuven nog lange tijd belangrijker dan Brussel. Jan I verplaatste waarschijnlijk zijn residentie naar Brussel omdat de Leuvenaars geprotesteerd hadden tegen zijn aanstelling.

De macht van Leuven groeide echter, onder andere door de geldnood van de hertogen. Die moesten daarom geld lenen van de steden. De steden kregen in ruil nieuwe voorrechten. Zo was in 1234 het grootste deel van het Loo, het gemeentebos, eigendom van de stad. In datzelfde jaar werden ook hun rechten opnieuw omschreven. Leuven hoefde niet langer te betalen voor zijn stadswallen. Alleen de plaatselijk rechtbank (zeven schepenen, onder leiding van een meier) mocht in Leuven recht spreken.

De bevolking groeide gestaag. Enkele duizenden inwoners woonden nu in Leuven. Die bevolking kon echter niet onderhouden worden bij gebrek aan voldoende landbouwgrond, en daarom weken velen uit. Maar de groei zorgde ook ervoor dat men niet meer boer hoefde te worden. Een beroep in de handel of de nijverheid werd mogelijk.

Daar waren wel gebouwen voor nodig. In 1216 telde Leuven onder meer een vishuis, een broodhuis, een vleeshal en een lakenhal, die tegenwoordig deel uitmaakt van de Katholieke Universiteit

Leuven.

Deze hallen waren eerst eigendom van de hertog, later van de stad. Ook liet de hertog wegen en bruggen aanleggen. Een voorbeeld van de groeiende nijverheid, is de wolindustrie. Rond 1250 trokken vele textielarbeiders vanuit Vlaanderen naar Leuven.

Nu was er een grote bevolkingsgroei: rond 1300 waren er maar liefst 20.000 inwoners. Na 1340 kwam er echter weer een terugval. Het zou tot 1800 duren voordat dit aantal weer behaald werd.

De kloosterorden kwamen ook naar Leuven: zoals de minderbroeders (in 1233), de augustijnen (in 1248) en de Magdalenazusters (in 1248). Ook de begijnenhoven - het Groot Begijnenhof (in 1232) en het Klein Begijnenhof (rond 1275) - werden gebouwd.

De bebouwing was in de stad zelf nog erg landelijk: slechts enkele straten waren gekasseid, de bebouwing was niet aaneengesloten, maar ertussen stonden tuinen en wijngaarden. Ook waren, buiten de kerkelijke gebouwen en de huizen van enkele rijke patriciërs, alle huizen van hout en leem.

Brussel werd weldra groter en rijker dan Leuven. Ook Antwerpen groeide. Ook staken sociale spanningen kop op in Leuven. De lonen waren laag, de kans op hongersnood groot. De hertog kon het steeds minder goed vinden met de stad. Bovendien verminderde de lakenindustrie en de wijnhandel. Daarbij kwam dan nog de uitbreking van de Brabantse Successieoorlog in 1355, net toen Leuven diep in de geldbeugel moest tasten voor een nieuwe omwalling. Deze werd in 1360 opgeleverd en was meer dan zeven kilometer lang. De omwalde oppervlakte werd nu bijna zeven keer groter. Tot 1750 werd er echter alleen gebouwd rond de grote wegen, pas de laatste tijd is het gebied helemaal dichtgebouwd.

Gelukkig werden enkele nieuwe nijverheden geïntroduceerd: de linnenweverij, de lederbewerking, ... De bevolking werd weer rijker, en zo steeg ook het bier- en wijnverbruik, zodat nieuwe brouwerijen konden ontstaan.

In 1410 kreeg de Sint-Pieterskerk een nieuw koor. Daarna werd de oude kerk geleidelijk afgebroken en vervangen door een driebeukige kerk in Brabantse gotiek. Sulpitius van Vorst leidde de werken tot zijn dood in 1439. Jan II Keldermans en Matthijs de Layens volgden hem op. Het oorspronkelijke plan is zoals bij zovele grote kerken nooit helemaal uitgevoerd. De toren zou 170 meter hoog moeten worden, maar geraakte ten gevolge van stabiliteitsproblemen niet boven de 50 meter. Na een instorting werd de toren zelfs nog lager.

Tussen 1439 en 1469 werd het stadhuis gebouwd. De werken stonden onder toezicht van drie bouwmeesters: van Vorst, Keldermans en de Layens. Het stadhuis is een prachtig bewijs van de bloeiende beeldhouwkunst in de vijftiende eeuw. Ook het Tafelrond werd toen gebouwd. Het oorspronkelijke gebouw werd gesloopt in 1818 en na de Eerste Wereldoorlog vervangen door een reconstructie van het middeleeuwse gebouw.

De Universiteit Leuven, in het latijn Studium Generale Lovaniense, werd gesticht in 1425 door Jan van Bourgondië die ook hertog Jan IV van Brabant was, gesteund door zijn raadgevers Engelbert van Nassau en Edmund van Dwynter[1], samen met de burgerlijke overheid van de stad Leuven, die ook grotendeels de nieuwe instelling financierde[2]. Deze stichting werd op 9 december 1425, door een pauselijke bulle ondertekent Martinus V goedgekeurd.

Voordien bestond in Leuven alleen maar een secundaire kapittelschool verbonden aan de Sint-Pieterskerk, en aanvankelijk waren de betrekkingen tussen de hoogleraren van de nieuwe Universiteit Leuven en dit kapittel niet bepaald vriendelijk[3] omdat de nieuwe universiteit als een concurrent werd aanzien. Het kapittel heeft dan ook geen rol gespeeld in de stichting van de Universiteit.

Voor Leuven waren enkele gouden jaren aangebroken. Het duurde echter niet lang. Rond 1475 steeg de schuldenlast door de grote geldbehoefte van de hertogen. Er kwamen enkele opstanden, die snel neergedrukt werden en tot gevolg hadden dat er een boete betaald moest worden.

In de eerste helft van de 16e eeuw kwam er weer een korte opbloei van onder andere de boekdrukkunst. Maar daarna volgde voor Leuven opnieuw een erg sombere periode. Tussen 1525 en 1570 stegen de prijzen van levensmiddelen enorm, de economische expansie daarentegen stopte bruusk. De lonen daalden, het volk leed honger en morde. Bovendien woedde de pest in 1578. Tussen 1526 en 1579 halveerde daardoor het aantal bewoonde huizen. In 1542, 1572, 1576, 1578 en 1582 werd de stad belegerd. De universiteit was verlaten en Leuven was lang niet meer een grote stad.

De situatie verbeterde stilaan tijdens de 17e-18e eeuw. In 1650 telde Leuven 12.880 inwoners, in 1730 14.650 en in 1784 19.000. Leuven bleef echter economisch onbelangrijk. Wel telde het nog steeds veel kloosters.

In 1750 begon dan eindelijk het tij te keren. De industrie kwam naar Leuven. Vooral onder het Oostenrijks bewind bloeide Leuven weer. Er werden rijkswegen aangelegd. In 1709 was de steenweg naar Brussel voltooid. Ze waren recht, breed en goed aangelegd. Dit stimuleerde het verkeer en dus de economische evolutie. Er moest bijvoorbeeld tol betaald worden. Dit werd later door de Fransen afgeschaft, maar door de Hollanders opnieuw ingevoerd.

Ook de Vaart naar Mechelen werd gegraven. Zo zou er een verbinding met de Rupel en met Antwerpen gecreëerd worden. Het kanaal zou 30 kilometer lang en 2,5 meter diep worden. Op 19 januari 1750 kreeg de stad toestemming het te graven. Toch rezen er al snel financiële en technische problemen. De brouwers - die veel voordeel hadden bij het kanaal - stelden voor het kanaal af te werken op hun kosten. Ze zouden dan wel toestemming moeten krijgen een speciale bierbelasting te heffen. In 1763 was het eindelijk voltooid. Het kanaal werd de Vaart der Brouwers genoemd, omdat die 75% van de kostprijs betaald hadden. Het resultaat bleef niet uit. Over de loop van de volgende 80 jaar verdrievoudigde de bieruitvoer. Leuven telde in 1764 52 brouwerijen, waar overal ongeveer 120 man werkte.

Ook kleinere bedrijven werden opgericht in het nieuwe commerciële centrum rond de vaartkom. De burgerij werd opnieuw rijker en nieuwe huizen werden gebouwd in classicistische stijl.

Er werd ook aan stadsplanning gedaan: hoofdstraten werden verbreed en verbeterd. De binnenpoorten en binnenvesten verdwenen.

De kerkhoven werden uit het centrum verwijderd en vervangen door openbare pleinen. De watervoorziening verbeterde. Er werden pompen gebouwd, die onderhouden werden door de buurtbewoners zelf. In 1780 verschenen ook de eerste lantaarnpalen, vooral echter om de politieke oproer onder controle te houden. De stad werd ook properder. In 1688 moest er één keer per week voor het huis geveegd worden, in 1703 driemaal. Verpachte vuilnisomhalingen kwamen er vanaf 1729.

Onder Jozef II werden tal van hervormingen doorgevoerd. Elf kloosterorden opgeheven en enkele faculteiten van de universiteit werden naar Brussel overgebracht. De Kerk werd volledig onder staatscontrole gebracht. Het keizerlijke seminarie werd in oktober 1786 opgericht, ter vervanging van het bisschoppelijk seminarie. De Leuvense bevolking was het niet altijd eens met die veranderingen.

In 1790 bestonden even de Verenigde Nederlandse Staten. De universiteit werd opnieuw verenigd, het keizerlijke seminarie afgeschaft. Op het eind van 1790 werd Leuven weer even Oostenrijks, maar op 27 juni 1794, na de slag bij Fleurus, was het Oostenrijks bestuur definitief vervangen door een Frans. Al in maart hadden de Leuvenaars zich achter de Fransen geschaard. In de Sint-Pieterskerk (Saint-Pierre de la Réunion genoemd) verklaarden enkele inwoners zich solidair met Frankrijk.

Aanvankelijk was iedereen positief over het nieuwe bestuur, maar dat veranderde snel. De vrijheid van de inwoners werd beperkt door de invoering van de dienstplicht en een godsdienstige dwang. Ook de kerk verloor aan macht en rijkdom.

Voor de universiteit was het ook een zware periode. Ze moest een schatting betalen. Dat gebeurde echter niet op tijd, waardoor veertien leden werden gevangengenomen. De Vaart kwam ook onder het nieuwe bestuur. Ze werd niet langer onderhouden.

De geschiedenis herhaalde zich. Net zoals in 1600 werd Leuven minder belangrijk. Zo verloor het stadsbestuur in 1796 het bestuur over het gebied rond de omwalling, zeven keer groter dan de eigenlijke stad of de zogenaamde Leuvense Vrijheid. Pas met de fusie in 1977 werden die gebieden grotendeels opnieuw bij Leuven gebracht.

Ook verdwenen in 1795 de gilden en ambachten. De nog resterende dertig kloosters werden afgeschaft, de universiteit opgedoekt.

Ook de kerken werden gesloten. Even gingen er zelfs stemmen op de Sint-Pieterskerk te slopen om een plein voor het stadhuis aan te leggen. De schatten uit kerken en kloosters werden weggevoerd, zo verdween een groot deel van de Leuvense kunstschat uit de stad van herkomst. Velen zijn nooit teruggekeerd.

Na de staatsgreep van Napoleon in 1799 verbeterde de situatie. De kerken werden opnieuw geopend, het regime werd wat lossier. Toen hij in 1803 een bezoek bracht aan de stad, werd hij hartelijk ontvangen.

Rond 1800 werd de eerste stadswal afgebroken, samen met de afgeschaften kloosters en colleges. Het wegennet werd opnieuw verbeterd. Ook werd er aan ruimtelijke ordening gedaan: er mocht niet meer willekeurig gebouwd worden. Ook de buitenste omwalling zou eraan moeten geloven. In 1805 werd bij keizerlijk besluit echter toegestaan de wallen en poorten te behouden. Daardoor konden er later wandelvesten worden aangelegd. Die zijn echter verdwenen bij de aanleg van de ringweg.

Onder Willem I kreeg Leuven enkele van zijn kunstschaten terug. Ook was de koning begaan met het onderwijs. Hij richtte de universiteit opnieuw op, op 6 oktober 1817. Ook werd de Kruidentuin voorzien van een nieuwe orangerie.

Rond deze tijd werd ook, zoals eerder vermeld, het gotisch Tafelrond afgebroken, het stadhuis werd gelukkig gespaard. Het werd zelfs gerestaureerd, iets wat nieuw was voor die tijd.

Toen in 1830 de onafhankelijkheidsstrijd begon in Brussel, werd in Leuven een vrijheidsboom geplant. Leuven werd nog even belegerd door de Hollanders, op 23 september, maar met hulp

van boeren uit de omgeving werden ze verdreven. Het Voorlopig Bewind werd opgericht. Onder de leden was een Leuenaar, Sylvain Van de Weyer.

Tijdens de Tiendaagse Veldtocht lag Leuven in de vuurlinie. Bij de zogenaamde Slag bij Leuven op 12 augustus werd de stad omsingeld. Totdat er Franse hulptroepen naderden. Te Pellenberg, een dorp bij Leuven, werd de wapenstilstand getekend. Eén van de voorwaarden was een symbolische inname van Leuven. Leuven moest dus weer een oorlogsschatting betalen. Op 13 augustus namen de prinsen Willem en Frederik de stad in. Dit deden ze met een wandeling door de stad. Ze gingen ook een glas bier drinken in een herberg.

Na de onafhankelijkheid bloeide Leuven weer als nooit tevoren. Er werd een spoorweg aangelegd - op 10 september 1837 was die naar Mechelen klaar, twee weken later die naar Tienen - en de Vaart vernieuwd. Het huidige station werd gebouwd in 1879, later de spoorweg naar Charleroi. Leuven was nu een belangrijk spoorwegknooppunt.

De industrie groeide. Brouwerijen, textielbedrijven, metaalwerkplaatsen, ... In 1850 waren er al 175 stoommachines in de stad. Dit had een enorme bevolkingsstijging tot gevolg: in honderd jaar was er een groei van 18.000 naar 42.000. Daardoor ontstonden vele zogenaamde gangen, kleine straatjes met goedkope, armoedige huisjes. Cholera en tyfus tierden welig. Men deed uiteindelijk toch poging de situatie te verbeteren, onder andere met de overwelving van de Dijle en de Voer. Ook werden er waterleidingen aangelegd, ter vervanging van pompen. Die hadden namelijk als bezwaar dat ze vaak droog vielen, en de kans op vervuiling was groot.

In 1835 verschenen de eerste gaslantaarns in de straten.

Zelfs het religieuze leven kwam terug: de Abdij van 't Park en Abdij Keizersberg werden geopend.

De tot dan toe leeg gebleven nissen van het stadhuis werden gevuld met beelden: 160 beelden werden tussen 1874 en 1880 geplaatst in de openingen. Het stadhuis moest ook een tweede maal gerestaureerd worden, bij de eerste restauratie waren er namelijk slechte stenen gebruikt.

Ook de Sint-Pieterskerk werd onder handen genomen. De huizen die tegen de kerk stonden, moesten eraan geloven.

Grote werken werden gepland, maar die moesten gestaakt worden. De Eerste Wereldoorlog was begonnen.

Op 4 augustus vielen de Duitsers België binnen. De twintigste was Leuven al bezet. De bezetting was rustig verlopen. Althans, zo leek het. Op 25 augustus ging het bericht rond dat er Engelse en Belgische soldaten onderweg zouden zijn. Dan worden op een bepaald moment - volgens Duitse soldaten - vuurpijlen afgeschoten. Meteen daarna zou er vanuit enkele huizen geschoten zijn op de Duitse troepen, zelfs vanuit hotels waar er Duitsers logeerden. De soldaten drongen die huizen binnen, schoten iedereen neer die ze gewapend vonden en staken hun huizen in brand. De onrust duurde enkele dagen, totdat de inwoners uit Leuven moesten vertrekken, waarna op 29 augustus de stad in brand werd gestoken. Grote delen rond het station en in het centrum werden in de as gelegd. Alleen het stadhuis werd beschermd. Het resultaat was bedroevend: 1081 huizen werden helemaal vernield, 209 burgers kwamen om, waaronder eenentwintig vrouwen, zes geestelijken, elf kinderen (waaronder één van zes maanden) en drie tachtigjarigen.

De Sint-Pieterskerk verloor haar dak, de kunstwerken binnen vielen ook ten prooi aan de vlammen. Eén van de ergste vernielingen was zeker die van de universiteitsbibliotheek. Naar schatting 1000 handschriften, 800 incunabelen en 300.000 boeken, verzameld doorheen de 500-jarige geschiedenis van de universiteit, gingen verloren. Deze daad leverde de Duitsers de naam van respectloze 'barbaren' op, en veroorzaakte over de gehele wereld een schok van ongeloof en woede.

De Duitse regering stond echter niet toe dat een internationale delegatie het voorval zou onderzoeken. Ze deed zelf onderzoek. De resultaten waren een deel van het witboek dat verscheen op 10 mei 1915. De schuld werd volledig op de inwoners - of althans op de Belgen, want het onderzoek concludeerde dat er Belgische soldaten of vrijeschutters in Leuven waren - geschoven. De soldaten hadden zich voorbeeldig gedragen. Steeds weer is er het excuus Man hat geschossen, men heeft op ons geschoten. Vlak na de publicatie werd het witboek echter al afgekraakt door Fernand Mayence, archeoloog en professor aan de Leuvense universiteit. Zo werd er maar één getuigenis van een Leuenaar opgenomen in de publicatie - en dan vermoedelijk nog omdat hij zich gunstig uitliet over de Duitsers - en waren de getuigenis vaag, tegenstrijdig en onvolledig. "Er zijn driehonderd geweren gevonden in een kerk", "Ik kan u heel precies het huis vanwaar de bom gelanceerd werd beschrijven: het was aan de linkerkant, dichtbij de tweede lantaarn, geteld vanaf de eerste zijstraat". De conclusie van Mayence is dat de Duitsers zelf enkele oorlogspaarden loslieten in de stad, om paniek te veroorzaken, waarna enkele soldaten in het wilde weg begonnen te schieten. Anderen, die hier niets van wisten, vuurden ook. Zo ontstond de verwarring, met alle gevolgen van dien.

Het duurde lang voordat de orde weer enigszins hersteld was. Maar toen de wederopbouw begon, wou men het goed doen. Zo werd het Tafelrond opnieuw gebouwd, de Brusselsestraat kreeg statige gebouwen. Ook de Grote Markt werd opnieuw herbouwd. Men baseerde zich hierop op oude stijlen, van voor de Franse bezetting. Wel werden de huizen statiger en met meer opsmuk dan voorheen.

Ook werd aan de inwoners die hun woning herbouwden een gedenksteen gegeven, die nog aanwezig is in vele gevels.

Leuven kreeg ook een nieuwe universiteitsbibliotheek, op het Ladeuzeplein. Mede op het initiatief van Herbert Hoover, de latere Amerikaanse president, werd de bibliotheek gebouwd, naar een ontwerp van Whitney Warren. Op 4 juli 1928 werd zij ingehuldigd.

De Sint-Pieterskerk werd ook weer in haar glorie hersteld. Het Laatste Avondmaal van Dirk Bouts werd weer samengesteld. De twee panelen waren naar Duitsland verdwenen, maar als oorlogsschatting teruggekeerd.

Lang duurde de rust echter niet...

Op 13 mei 1940 werden de Vaartkom en andere delen van Leuven al meteen geteisterd door Duitse bombardementen. De Engelsen vluchtten op 16 mei de stad uit, de volgende dag kwamen de Duitsers.

En weer werd de universiteitsbibliotheek getroffen, deze keer tijdens een artillerieduel tussen Duitse en Britse troepen. 900.000 boeken werden opgeslokt door de vlammen. Ook de net opnieuw verworven pauselijke stichtingsbul van 1425, een document van onschatbare waarde, ging jammerlijk verloren. De brand van de bibliotheek werd de inzet van propaganda van zowel de Duitsers (die beweerden dat het verzet de brand had aangestoken) als de geallieerden (die beweerden dat de Duitse artillerie opzettelijk de bibliotheek heeft beschoten).

Gedurende bijna vier jaar was in Leuven vervolgens het militaire bestuur in handen van Kreiskommandant Von Thadden. Professor Richard Bruynoghe was oorlogsburgemeester.

In de lente van 1944 werd Leuven zwaar gebombardeerd. Vooral 12 en 13 mei waren zware dagen. De Sint-Pieterskerk werd gedeeltelijk vernield, het beeldhouwwerk van het stadhuis ernstig beschadigd.

Ook in andere kerken was de schade enorm. Het pasgebouwde Tafelrond werd ook beschadigd. Tijdens de terugtocht werd het ook nog in brand gestoken. Toen werden ook vele bruggen opgeblazen, wat voor nog meer schade zorgde.

Leuven stond weer voor een moeilijk herstel. Zo zou de renovatie van het stadhuis tot 1982 duren.

De unitaire structuur werd in 1968 bijna onhoudbaar en een federalisering was niet meer houdbaar. Leuven had een tweetalige katholieke universiteit. De Vlaamse studenten waren bang dat de Franstaligen van Leuven een deel van Groot-Brussel en een tweetalig gebied zouden maken. De Vlaamse studenten eisten een overheveling van de Franstalige afdeling van katholieke universiteit naar Wallonië. Uiteindelijk werd de UCL, université Catholique de Louvain naar Louvain-la-Neuve overgebracht en kwam te regering Vanden Boeynants- De Clerq ten val.